Sosialidemokraattisen maakuntavaltuustoryhmän aloite

Maakuntahallitus 18.05.2026 § 55

Sosialidemokraattinen maakuntavaltuustoryhmä teki maakuntavaltuuston kokouksessa 3.12.2025 aloitteen ”Päijät-Hämeen kyber-, hybriditurvallisuuden ja huoltovarmuuden vahvistamiseksi”. Aloite lähetettiin hallintosäännön mukaisesti maakuntahallituksen käsiteltäväksi.

” Sosialidemokraattisen maakuntavaltuustoryhmän Aloite: Päijät-Hämeen kyber-, hybriditurvallisuuden ja huoltovarmuuden vahvistaminen

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät valtuutetut, Päijät-Hämeen arjen keskeiset palvelut – kuten vesihuolto, energia, liikennejärjestelmät ja kuntien tietojärjestelmät – ovat vahvasti sidoksissa digitaalisiin järjestelmiin ja toimitusketjujen toimivuuteen. Kyberhyökkäykset, hybridivaikuttaminen ja toimitusketjujen häiriöt voivat lamauttaa nämä palvelut nopeasti. Tämän vuoksi meidän on vahvistettava koko maakunnan turvallisuutta ja huoltovarmuutta.

Maakuntaliiton tehtävä on koordinoida alueellista varautumista ja riskienhallintaa sekä tukea kriittisten palveluiden ja elinkeinoelämän turvaamista. Jotta Päijät-Häme on jatkossakin toimintakykyinen kaikissa tilanteissa, tarvitsemme selkeän ja maakunnallisesti johdetun kokonaisuuden.

Esitän, että maakuntaliitto käynnistää seuraavat toimenpiteet:
1. Ajantasainen kokonaistilannekuva
- Kootaan selkeä analyysi alueen kyber-, hybridi- ja huoltovarmuusriskien tasosta ja vaikutuksista.
2. Varautumis- ja riskienhallintasuunnitelman päivitys
- Päivitetään maakunnan suunnitelmat vastaamaan nykyisiä uhkamalleja ja kriittisen infrastruktuurin tarpeita.
3. Koulutus- ja harjoitusohjelma
- Järjestetään kuntien, kunnallisten yhtiöiden, vesihuollon, energian ja yritysten valmiuksia vahvistavia harjoituksia ja koulutuksia.
4. Tiiviimpi yhteistyö valtion ja Huoltovarmuuskeskuksen kanssa
- Varmistetaan yhtenäiset toimintalinjat koko alueelle ja vahvistetaan kriittisten palveluiden turvaamista.
5. Yhteistyö elinkeinoelämän kanssa
- Parannetaan yritysten kyberturvallisuutta ja toimitusketjujen häiriönsietokykyä osana alueen huoltovarmuutta.

Tavoite
Toimilla vahvistetaan Päijät-Hämeen:
• huoltovarmuutta,
• kyber- ja hybriditurvallisuutta,
• elinvoimaa ja häiriönsietokykyä.

Esitämme, että maakuntahallitus ryhtyy toimenpiteisiin tämän kokonaisuuden edistämiseksi.

Alettin Basboga
Kimmo Huvinen
Pasi Karjalainen
Pekka Komu
Eira Leino
Sinikka Ruuska
Sami Salminen
Vesa Tersä
Anne Tuomaila-Lähteenmäki
Sanna Virta”

Aloitteessa esitetyt tavoitteet ovat ajankohtaisia ja perusteltuja. Päijät-Hämeen turvallisuus-, varautumis- ja huoltovarmuustyötä kehitetään edelleen yhteistyössä PHTURVA-verkostossa kuntien, hyvinvointialueen, viranomaisten, elinkeinoelämän ja muiden alueellisten toimijoiden kanssa osana kansallisen kokonaisturvallisuuden toimintamallia. Kuntien turvallisuuden ja varautumisen kehittämiseen on KUNTATURVA yhteistyöverkostona.

Päijät-Hämeen liitto osallistuu alueellisen turvallisuus- ja varautumisyhteistyön edistämiseen osana aluekehittämis- ja yhteistyötehtäväänsä. Päijät-Hämeen liitto on toimittanut tiedoksi ja toimenpiteitä varten PHTURVAn ja KUNTATURVAn yhteistyöhön valtuustoaloitteen ja omalta osaltaan katsonut, että toimenpiteitä saataisiin maakunnassa eteenpäin alla olevan mukaisesti.

1. Ajantasainen kokonaistilannekuva

Lupa- ja valvontavirasto on asettamassa viisi alueellista valmiustoimikuntaa vuoden 2026 aikana. Toimikuntien alueet perustuvat hyvinvointialueiden yhteistyöalueisiin, joita ovat Pohjois-Suomi, Länsi-Suomi, Sisä-Suomi, Etelä-Suomi ja Itä-Suomi. Toimikuntien puheenjohtajina toimivat Lupa- ja valvontaviraston edustajat. Valmiustoimikuntien jäseniä ovat muun muassa alueen turvallisuusviranomaiset, hyvinvointialueet, elinvoimakeskukset sekä elinkeinoelämän ja huoltovarmuuden kannalta keskeiset toimijat. Toimikunnissa on myös kuntien edustus.
Valmiustoimikuntien tehtävänä on edistää toimijoiden yhteisen tilanneymmärryksen muodostamista turvallisuuteen vaikuttavista ilmiöistä ja tapahtumista sekä seurata alueellisen varautumisen tilaa ja kehittämistarpeita.

Päijät-Hämeen turvallisuuden ja varautumisen yhteistyöverkosto PHTURVA tullaan kytkemään osaksi alueellista valmiustoimikuntarakennetta. Tavoitteena on rakentaa kokonaisvaltainen alueellinen tilanneymmärrys ja yhtenäiset toimintamallit.

Tilannekuvatoiminnan kehittämisessä tavoitteena on, että tilannekuva muodostuu alueellisissa yhteistyörakenteissa monialaisessa yhteistyössä ja että toimintaa rytmitetään säännöllisesti neljä kertaa vuodessa. Suunnitelmissa on mm. kerätä kunnilta säännöllisesti tilannekuvatietoa. Näin voidaan tunnistaa nousevat riskit ja toimintaympäristön muutokset nykyistä aikaisemmin sekä kohdentaa varautumisen kehittämistoimia suunnitelmallisesti.

Tällä hetkellä maakuntatasoista kokonaiskuvaa kyber-, hybridi- ja huoltovarmuusriskien tasosta ei vielä kerätä täysin yhdenmukaisella tavalla. Asia on rakenteilla. Tilannekuvatiedon kerääminen tulee systematisoitumaan viranomaisvalmistelun myötä kuntatasolta, maakuntatasolle ja siitä suuremmille yhteistoiminta-alueille (YTA).

Saamme joulukuun valtuuston kokoukseen ajantasaisemman kuvauksen mallista ja kokonaistilannekuvasta.

2. Varautumis- ja riskienhallintasuunnitelman päivitys

Maakuntatasolla ei ole erillistä lakisääteistä varautumis- ja riskienhallintasuunnitelmaa. Maakunnallinen turvallisuussuunnitelma arjen turvallisuuden kehittämiseksi on laadittu kahdesti aiemmin, mutta se ei ole lakisääteinen asiakirja ja on vanhentunut. Varautumisvastuu poikkeaa arjen turvallisuuden kehittämisestä ja kuuluu ensisijaisesti toimivaltaisille viranomaisille ja organisaatioille. Hyvinvointialueella on lakisääteinen vastuu varautumisen yhteensovittamisesta sekä alueellisen yhteistyön tukemisesta. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen strategiassa vuosille 2026–2029 yhtenä keskeisenä tavoitteena on hyvinvointialueen varautumisen ja kriisinkestävyyden vahvistaminen. Strategiassa korostuvat yhteiset toimintamallit, tietoturvaosaaminen, kriittisten toimintojen suojaaminen sekä tilannetietoisuuden kehittäminen.

Alueellisen turvallisuuden kehittämisessä tarkoituksenmukaisinta on vahvistaa olemassa olevien toimijoiden suunnitelmien yhteensovittamista, yhteistyötä ja tiedonvaihtoa sen sijaan, että laadittaisiin erillinen maakunnallinen suunnitelma ilman sille säädettyä toimivaltaa tai vastuuroolia. Tehtävä on osa PHTURVAn tulevia toimenpiteitä. Samalla seurataan valtakunnallisen varautumisjärjestelmän kehitystä sekä arvioidaan jatkokehittämistarpeita yhteistyössä kuntien, hyvinvointialueen ja muiden viranomaisten kanssa.

Saamme joulukuun valtuuston kokoukseen ajantasaisemman kuvauksen varautumisen ja riskienhallinnan suunnittelusta.

3. Koulutus- ja harjoitusohjelma

PHTURVA-verkoston kautta lisätään tietoisuutta alueellisista ja valtakunnallisista turvallisuus-, varautumis- ja kyberturvallisuuskoulutuksista sekä harjoituksista.

Päijät-Häme osallistuu aktiivisesti kansallisiin valmiusharjoituksiin ja järjestää myös omia harjoituksiaan. Vuonna 2026 järjestettävän valtakunnallisen LVV26-valmiusharjoituksen pääharjoitteluvaihe toteutetaan osittain Päijät-Hämeessä 29.9.–1.10.2026.

PHTURVA-verkoston kehittämisessä harjoitustoiminnan tavoitteena on rakentaa ilmiöpohjaisia yhteisharjoituksia sekä vahvistaa eri toimijoiden yhteisiä toimintamalleja häiriötilanteissa. Verkoston tavoitteena on myös yhtenäistää toimintakortteja, yhteystietokäytäntöjä ja tilannekuvatoimintaa eri häiriö- ja kriisitilanteissa.
Päijät-Hämeessä on käynnissä yhteisöllistä varautumista vahvistavaa kehittämistoimintaa kylille koko maakuntaan ja hanke Hollolassa. Päijänne-Leader ry:n toteuttamassa hankkeessa ”Yhdessä turvallisuuden ja osallisuuden edistämiseksi” vahvistetaan kylien, yhteisöjen ja kuntien valmiuksia osana kokonaisturvallisuutta. Hankkeessa toteutetaan muun muassa turvallisuuskoulutuksia, kyläturvallisuussuunnitelmia, harjoituksia sekä yhteisöjen varautumismalleja.
Koulutus- ja harjoitustoimintaa voidaan kehittää tehokkaimmin hyödyntämällä olemassa olevia alueellisia ja valtakunnallisia verkostoja sekä vahvistamalla toimijoiden välistä yhteistyötä.

Saamme joulukuun valtuuston kokoukseen ajantasaisemman kuvauksen koulutuksesta ja harjoittelusta.

4. Tiiviimpi yhteistyö valtion ja Huoltovarmuuskeskuksen kanssa

Päijät-Hämeen hyvinvointialue, turvallisuusviranomaiset, kunnat ja muut keskeiset toimijat tekevät jatkuvaa yhteistyötä valtionhallinnon sekä Huoltovarmuuskeskuksen kanssa. Yhteistyö perustuu lainsäädäntöön, viranomaisten tehtäviin sekä tarpeeseen yhteensovittaa alueellista varautumista ja kriittisten palveluiden turvaamista. PHTURVAssa varautuminen nähdään laajana kokonaisturvallisuuden tehtävänä, jossa kriittisten palveluiden toimivuus varmistetaan yhteistyössä muiden toimijoiden ja viranomaisten kanssa.

Alueellisten valmiustoimikuntien käynnistyminen vahvistaa jatkossa myös valtionhallinnon, kuntien, hyvinvointialueiden ja huoltovarmuustoimijoiden välistä yhteistyötä sekä yhteistä tilannekuvaa. PHTURVA-yhteistyöverkosto toimii osaltaan maakunnallisena yhteistyörakenteena, jonka kautta voidaan tukea yhteisiä toimintamalleja ja tiedonvaihtoa. Yhteistyötä kehitetään edelleen osana kansallisen kokonaisturvallisuuden toimintamallia.

Saamme joulukuun valtuuston kokoukseen ajantasaisemman kuvauksen valtion ja Huoltovarmuuskeskuksen kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

5. Yhteistyö elinkeinoelämän kanssa

Kyberturvallisuuden ja huoltovarmuuden kehittäminen edellyttää tiivistä yhteistyötä myös alueen yritysten kanssa. PHTURVA-verkoston

kehittämisessä elinkeinoelämä tunnistetaan keskeiseksi osaksi maakunnallista turvallisuus- ja varautumisyhteistyötä. Verkoston jäsenistöön kuuluvat viranomaiset, kunnat, järjestöt, elinkeinoelämän toimijat ja muut alueelliset yhteistyötahot. PHTURVA:n tavoitteisiin kuuluu asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen resilienssin vahvistaminen sekä yhteistyön laajentaminen korkeakouluihin, yrityksiin ja järjestöihin. Lahden softaklusterin yhteydessä on käynnistetty valmistelu ryhmän perustamiseksi arvioimaan Päijät-Hämeen kyberturvallisuuden tilannekuvaa ja kehittämistarpeita. Kyselyn kohderyhmiä ja rakenteita on jo mietitty alkuun. Asia etenee yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. PHTURVA-verkosto toimii jatkossa myös yritysyhteistyön ja alueellisen kyberturvallisuuden kehittämisen fasilitoijana.

Saamme joulukuun valtuuston kokoukseen ajantasaisemman kuvauksen alueen kyberturvallisuudesta elinkeinoelämän ja toimitusketjujen osalta.

Valmistelija	Asian on valmistellut kuntayhteistyöpäällikkö Säde Tahvanainen, puh. 044 077 3431.
Esittelijä	Vt. maakuntajohtaja Juha Hertsi
Päätösehdotus	Maakuntahallitus päättää esittää maakuntavaltuustolle, että se merkitsee tiedoksi, mihin toimenpiteisiin Sosialidemokraattisen valtuustoryhmän aloitteen johdosta on ryhdytty.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.

Maakuntavaltuusto 16.06.2026 § 14

Esittelijä	Maakuntahallitus
Päätösehdotus	Maakuntahallitus esittää maakuntavaltuustolle, että se merkitsee tiedoksi, mihin toimenpiteisiin sosialidemokraattisen valtuustoryhmän aloitteen johdosta on ryhdytty.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.

Maakuntahallitus 16.11.2026
69/00.02.00/2026

1. Ajantasainen kokonaistilannekuva
Alueellisen varautumisen valtakunnallinen rakenne on uudistumassa. Lupa- ja valvontaviraston johdolla muodostettava alueellinen valmiustoimikuntarakenne vahvistaa yhteisen tilanneymmärryksen muodostamista, varautumisen tilan seurantaa ja alueellisten

kehittämistarpeiden tunnistamista. Päijät-Hämeen turvallisuuden ja varautumisen yhteistyöverkosto PHTURVA kytkeytyy osaksi tätä kokonaisuutta.

Valtakunnallisessa valmistelussa työskentelyä on tarkoitus rytmittää neljännesvuosittain. Maakunnissa tuotettua ennakointi- ja varautumistietoa käsitellään alueellisissa yhteistyörakenteissa ja välitetään edelleen valtakunnalliseen käsittelyyn. Vastaavasti valtakunnallinen ohjaus ja varautumisen tarpeet välittyvät alueelliselle ja maakunnalliselle tasolle. Päijät-Hämeessä yhteistä tilanneymmärrystä kehitetään osana PHTURVA:n toimintaa. Sen perustana ovat toimintaympäristön ennakointi, alueellinen riskiarvio, varautumisen ja valmiuden tilan seuranta sekä eri toimijoiden havainnot. Tavoitteena on tunnistaa toimintaympäristön muutokset ja nousevat riskit nykyistä systemaattisemmin sekä hyödyntää tietoa varautumisen suunnittelussa, yhteisten toimintamallien kehittämisessä ja harjoittelussa.

2. Varautumis- ja riskienhallintasuunnittelu
Maakuntatasolla ei ole erillistä lakisääteistä varautumis- ja riskienhallintasuunnitelmaa. Varautumisesta vastaavat toimivaltaiset viranomaiset ja muut organisaatiot omien tehtäviensä mukaisesti. Maakunnallisessa yhteistyössä tarkoituksenmukaista on vahvistaa suunnitelmien yhteensopivuutta, tiedonvaihtoa ja yhteisiä toimintamalleja sen sijaan, että laadittaisiin erillinen maakunnallinen suunnitelma ilman sille säädettyä toimivaltaa.

Alueellisen riskiarvion merkitys osana alueellisen varautumisen kokonaisuutta korostuu. Riskiarvion päivitystyö ajoittuu vuoteen 2027. Riskiarvio muodostaa yhdessä toimintaympäristön ennakoinnin sekä varautumisen ja valmiuden tilan seurannan kanssa perustan yhteiselle tilanneymmärrykselle ja varautumistyön suunnittelulle. Tavoitteena on, että tunnistetut riskit ohjaavat nykyistä systemaattisemmin varautumistoimenpiteitä, yhteisten toimintamallien kehittämistä ja harjoittelua.

3. Koulutus ja harjoittelu
PHTURVA:n kautta vahvistetaan toimijoiden yhteistä varautumisosaamista sekä välitetään tietoa alueellisista ja valtakunnallisista turvallisuuden, varautumisen ja kyberturvallisuuden koulutuksista, harjoituksista ja asiantuntija-aineistoista.

Harjoittelun tavoitteena on kehittää eri toimijoiden yhteensopivia toimintamalleja häiriötilanteisiin. Käytännössä tämä tarkoittaa muun muassa tilannekuvan, tiedonkulun, viestinnän, yhteystietokäytäntöjen sekä organisaatioiden välisten rajapintojen testaamista ja kehittämistä. Yhtenä maakunnallisen yhteistyön keskeisenä kehittämiskohteena on evakuointiin liittyvä yhteistoiminta. Evakuointi edellyttää pelastustoimen, hyvinvointialueen, kuntien ja muiden toimijoiden suunnitelmien, resurssien ja toimintamallien yhteensovittamista. Vastaanoton lisäksi on

tarpeen huomioida palvelutarpeet, erityisryhmät sekä väestön pidempiaikaisen asettumisen ja arjen jatkuvuuden kysymykset. Harjoituksista ja toteutuneista häiriötilanteista saatavaa tietoa hyödynnetään varautumisen jatkuvassa kehittämisessä.

4. Yhteistyö valtion ja huoltovarmuustoimijoiden kanssa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue, kunnat, turvallisuusviranomaiset ja muut varautumisen kannalta keskeiset toimijat tekevät yhteistyötä valtionhallinnon ja huoltovarmuustoimijoiden kanssa omien tehtäviensä mukaisesti. PHTURVA tukee tätä yhteistyötä maakunnallisena yhteensovittavana rakenteena.

Alueellisten valmiustoimikuntien ja muun valtakunnallisen varautumisrakenteen kehittyminen vahvistaa jatkossa maakunnallisen, alueellisen ja valtakunnallisen varautumisen välistä yhteyttä. Tavoitteena on kaksisuuntainen toimintamalli, jossa valtakunnallinen ohjaus ja varautumisen tarpeet välittyvät maakunnalliseen työhön ja maakunnassa muodostuva ennakointi-, riski- ja varautumistieto tukee puolestaan alueellista ja valtakunnallista tilanneymmärrystä.
PHTURVA:n toimintaa ja vuosikelloa sovitetaan tämän rakenteen kehittymiseen.

5. Yhteistyö elinkeinoelämän kanssa
Elinkeinoelämä on keskeinen osa maakunnan varautumista, huoltovarmuutta ja kriisinkestävyyttä. PHTURVA:n tavoitteena on vahvistaa yritysten ja muiden alueen toimijoiden osallistumista maakunnalliseen turvallisuus- ja varautumisyhteistyöhön.
Elinkeinoelämän varautumisen yhteistyöryhmän toiminta kytketään osaksi PHTURVA:n alatyöryhmärakennetta. Yhteistyön kautta voidaan käsitellä muun muassa yritysten jatkuvuudenhallintaa, kriittisiä palvelu- ja toimitusketjuja, toimijoiden keskinäisriippuvuuksia sekä huoltovarmuuteen liittyviä kysymyksiä.
Kyberturvallisuuteen liittyvää osaamista vahvistetaan osana verkostoyhteistyötä hyödyntämällä valtakunnallista asiantuntijatietoa, koulutuksia, webinaareja ja tilannekatsauksia.

Päijät-Hämeen elinkeinoelämän kyberturvallisuuden ja häiriönsietokyvyn arvioinnissa on hyödynnetty kahta tuoretta tutkimusta: Huoltovarmuuskeskuksen Kyberkypsyys toimialoilla 2025 -selvitystä sekä LAB-ammattikorkeakoulun vuonna 2026 julkaisemaa paikallistutkimusta Tietoturva ja dataekosysteemit Päijät-Hämeen pk-yrityksissä. Tutkimukset tarjoavat toisiaan täydentävää tietoa. Keskeiset riskit liittyvät erityisesti teollisuuden tuotantoautomaatioon, toimitusketjuihin sekä pk-yritysten jatkuvuudenhallintaan ja riippuvuuteen ulkoisista IT-palveluista. Haavoittuvuudet korostuvat maakunnan vahvoilla toimialoilla, kuten kone-, metalli-, puu-, muovi- ja elintarviketeollisuudessa, mutta nyt havaittuna myös palvelualoilla, kuten päivittäistavaran kaupassa. Yritysten kyberturvallisuudessa tulisi siirtyä yksittäisistä suojausratkaisuista järjestelmälliseen riskienhallintaan, jatkuvuussuunnitteluun ja häiriöistä palautumisen harjoitteluun.

Tarvetta on kehittää kyberturvallisuuden kokonaisuutta yhdessä yritysten, LAB-ammattikorkeakoulun, LUT-yliopiston, elinkeinokehittäjien ja turvallisuustoimijoiden kanssa. Tavoitteena on, että Päijät-Hämeen yritykset kykenevät jatkamaan tuotantoaan ja turvaamaan toimituksensa myös vakavissa kyber- ja muissa häiriötilanteissa.

Valmistelija	Asian ovat valmistellut kuntayhteistyöpäällikkö Säde Tahvanainen, puh. 044 077 3431, ja kehittämisjohtaja Juha Hertsi, puh 044 371 9442.
Esittelijä	Maakuntajohtaja Ulla-Kirsikka Vainio
Päätösehdotus	Maakuntahallitus esittää maakuntavaltuustolle, että se merkitsee tiedoksi, mihin toimenpiteisiin sosialidemokraattisen valtuustoryhmän aloitteen johdosta on ryhdytty ja toteaa, että aloite on käsitelty loppuun.
Päätös	